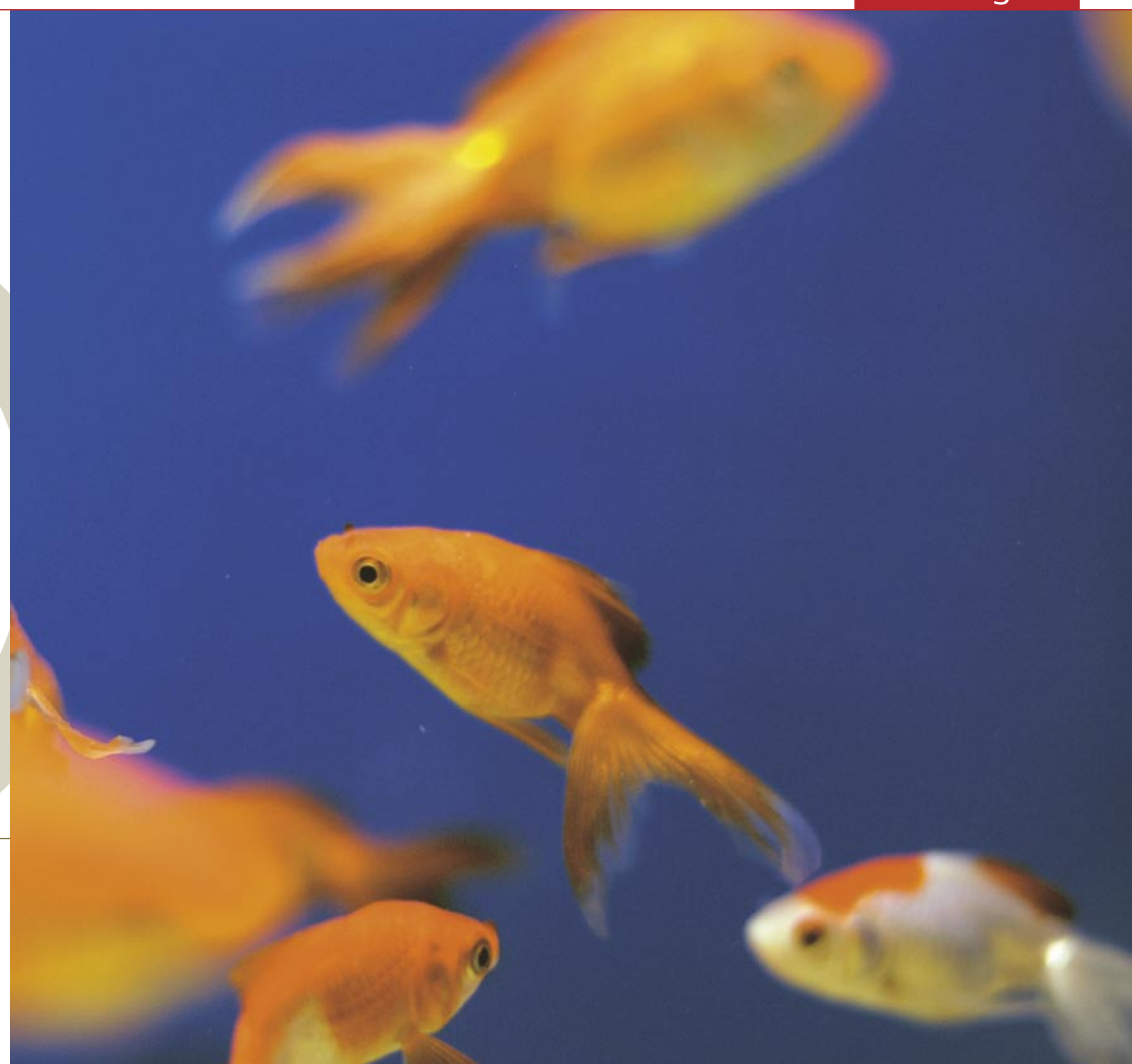

Veiledning om hold av tropisk ferskvannsakvarium

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

Denne brosjyren er utarbeidet av Mattilsynet i samarbeid med Norsk Akvarieforbund.

www.mattilsynet.no

Norsk Akvarieforbund: www.akvarieklubb.org

Å skaffe seg kunnskap er en forutsetning for vellykket dyrehold.

Til akvarister og de som tenker på å bli det

Å ha et akvarium betyr å ha levende dyr i sin varetekt, noe som forplikter. Mange begynner med akvarium fordi det er dekorativt, men man må aldri glemme at fisk er levende dyr med artspesifikke behov. Mange arter er dekorative, men de må aldri behandles som dekorasjonsgjenstander. Akvariet er en fascinerende verden der ulike fisker har forskjellige behov og utviser forskjellig atferd. For å få del i denne spennende undervannsverdens dyreliv må du vite noe om dyrene du holder i hjemmet ditt. **Som dyreeier har du ansvar for:**

...å skaffe deg kunnskap om dyrenes behov

Et akvarium kan være et tilholdssted der fiskene trives, formerer seg og føler seg trygge, bare du stiller dem riktig. Med feilaktig eller utilstrekkelig stell kan akvariet også bli et utrivelig sted der verken vann, temperatur, belysning eller mat er slik fiskene behøver det for å trives. Sikkert ikke fordi du vil det slik, men fordi du ikke vet nok om de dyrene du har ansvaret for. Å skaffe seg kunnskap er en forutsetning for vellykket dyrehold.

Det finnes mye bra og lettlest akvarielitteratur, både for begynnere og viderekomende, også på norsk. Det anbefales å lese gjennom minst én innføringsbok før du kjøper og setter opp et akvarium.

...å tilby dyrene et levemiljø som sikrer god velferd

Fisk har en nær tilknytning til sitt levemiljø. Selv små endringer i vannkvalitet, helt umerkelige for oss mennesker, kan få katastrofale følger for mange fisker. Bruk omtanke når du velger fisk til akvariet slik at du finner arter som passer sammen og trives i det miljøet du kan gi dem. Sjekk vannkvaliteten, temperatur, pH, hardhet og organiske forurensninger regelmessig. Fôr regelmessig og variert med næringsrikt og artstilpasset fôr. Dette er den beste forsikring for å holde fiskene friske og sunne.

Hvis fisken likevel blir syk eller skadet har man som eier ansvar for å begrense lidelsen, enten ved å sørge for medisinsk behandling eller avlive dyret på en ansvarlig måte.

Barn og akvarium

Et akvarium kan være en flott innfallsport til kunnskap om dyr og planter, omtanke og ansvar for levende skapninger og gleden av å stelle sin egen undervannsverden. Mange akvariefisk legger egg eller føder unger i akvariet. Ofte vokser noen opp sammen med de andre fiskene, til stor glede for eieren. Selv i høyblokker og små leiligheter er det plass til et akvarium. Det er også et alternativ til barn som har allergi overfor andre dyr.

Et akvarium har en forholdsvis rimelig oppstartskostnad. Er akvariet riktig satt opp og kommet i gang, krever det minimalt stell og ulemper i forhold til andre selskapsdyr. Fisk skal ikke luftes, støyer og lukter ikke og mister heller ikke fjør og hår.

Akvariet

Prisen på et akvarium varierer mye etter hva slags utstyr, fisk og planter man velger. Et lite akvarium med lysrør, varme, filter og annet utstyr behøver ikke å koste mer enn 1-2000 kroner. Oftest vil det imidlertid lønne seg å legge på noen hundre kroner ekstra for å få større akvarium, bedre belysning og mer effektiv filtrering. Husk at selve akvariet og det tekniske utstyret er en engangsinvestering. Litt ekstra penger her betaler seg fort inn igjen med færre problemer i driften. Planter og fisk finnes i alle mulige prisklasser. Et typisk begynner-akvarium på omkring 100 liter krever gjerne en investering på 2-300 kroner i planter og fra 300 til 600 kroner i fisk. De mer rimelige artene av fisk og planter er ofte de letteste å holde, og dermed best egnet for nybegynneren.

Innenfor rimelighetens grenser er et stort akvarium lettere å stelle enn et lite. Det skyldes at den biologiske balansen mellom fisk, planter og avfallstoffer er mer stabil i et større volum med vann. Man faller heller ikke så lett for fristelsen til å sette for mange fisker i et stort akvarium. Startpakker for nybegynnere tar ofte utgangspunkt i akvarier på 60 liter. Dette er absolutt minimum av hva som kan anbefales for en nybegynner. Kjøp gjerne et akvarium på 2-300 liter hvis plassen tillater det. Du vil garantert bli mer fornøyd. Akvariet må settes på et stødig underlag, skjermet for direkte sollys og forstyrrelser som kan skremme fiskene. Et akvarium bør ikke stå på en plass hvor det er mye trafikk, f.eks. ved en dør som brukes mye.

Det finnes mer enn 28.000 fiskearter i verden, i alle farger og fasonger. Det er svært viktig å sette sammen fisk på en skikkelig måte, slik at de ikke jages, spises eller stresses.

De fleste akvarier skal ha et minst 5 cm tykt bunnlag av finkornet grus. Dette kan man finne selv eller kjøpe i dyrebutikken. Hvis grusen er støvet eller skitten bør den vaskes først. Forskjellige vannplanter kan vokse festet i bunnen, flyte fritt i vannet, eller ligge på overflaten. Som dekorasjon og skjulesteder brukes trerøtter, stein og skifer. Det finnes et stort utvalg av trygge innredningsmaterialer i dyrebutikken, men om du vet hva du gjør kan du også finne slikt i naturen. For mange akvarister er innredningen av artsriktige akvarier en viktig del av hobbyleden.

Varmekolbe stilles inn på riktig temperatur, som regel et sted mellom 22 og 28 grader. Filteret og eventuell luft- eller sirkulasjonspumpe kobles til, og etter noen få dager kan fiskene slippes uti. Transportposen med fisk henges i akvariet en times tid mens vannet gradvis byttes slik at fiskene ikke får en brå overgang til sitt nye hjem. Skal fisk fanges opp bør dette skje raskest mulig og være godt planlagt så de ikke stresses unødvendig.

Valg av fisk

Det finnes mer enn 28.000 fiskearter i verden, i alle farger og fasonger. Noen er gjennomsiktige, andre har snabel eller lange barber. Enkelte ruger eggene i munnen, mens andre bygger rede. Noen føder ferdig utviklede unger, mens andre legger egg som ligger i dvale under tørkeperioden når alt vannet er fordampet. Det finnes fisk som kan produsere elektrisitet, som kan gå på land og som beskytter seg med kniver eller har pigger som et pinnsvin. I teorien kan enhver fiskeart holdes i et akvarium og dermed kalles en akvariefisk. I praksis er det imidlertid et begrenset utvalg i akvariehandelen. Det dreier seg vesentlig om små og hardføre, tropiske arter som kan gis artsriktige forhold i akvariet uten alt for store investeringer eller omfattende arbeidsinnsats.

Med så mange ulike levevis stiller de ulike fiskeartene forskjellig krav til akvariemiljøet. Mange av de mindre, vanlige akvariefiskenes lever godt sammen med andre fiskearter i et beplantet selskapsakvarium. Mer spesielle fisk, som er aggressive, plasskrevende eller svært sky bør derimot holdes i spesialakvarium som bedre kan tilpasses artens krav.

Spesielt skal en merke seg før man anskaffer seg fisken om de krever eget territorium i akvariet (mange cichlider), skjulesteder (bunnfisk som maller og smerlinger) eller kanskje de skal gå sammen i en stim med mange artsfrender (tetraer og barber). Det er svært viktig å sette sammen fisk på en skikkelig måte,

*En stor fordel med akvarium er at det kan klare seg uten stell i ferien.
Et velfungerende akvarium, med planter og ikke for mange og store fisk,
kan uten problemer klare seg selv i 2-3 uker.*

slik at de ikke jages, spises eller stresses. Nesten alle fiskearter behøver skjul i form av planter, røtter eller stein.

De fleste vanlige akvariefisk har en naturlig levealder på fra ett til noen få år. I akvarium kan imidlertid mange bli betydelig eldre og det er ikke uvanlig å ha fisk som er både fem og ti år gamle.

Stell av akvariefisk

Det daglige stellet omfatter føring av fiskene og ettersyn av akvariet. Det finnes flere utmerkede fôrtyper til akvariefisk i handelen, også til spesielle arter som plantespisere eller bunnlevende akvariefisk. Vær klar over at de aller fleste dødsfall hos akvariefisk skyldes overføring med påfølgende dårlig vannkvalitet. Følg derfor bruksanvisningen på føret nøye. Hver 1-2 uker bør planter tynnes og glasset skrapes for alger. Samtidig skiftes noe av vannet for å fjerne avfallstoffer som er løst i vannet og plantene tilføres ny næring om nødvendig.

Akvariet i ferien

En stor fordel med akvarium er at det kan klare seg uten stell i ferien. Et velfungerende akvarium, med planter og ikke for mange og store fisk, kan uten problemer klare seg selv i 2-3 uker. Kjøp gjerne et tidsur som slår lyset i akvariet av og på automatisk. En rimelig, enkel fødingsautomat sørger for mating av fiskene. Fiskene finner også smådyr og alger i akvariet som de kan spise.

Helse og sykdom

Fisk som virker apatiske, svømmer på en unaturlig måte eller virker uinteressert i mat bør en undersøke spesielt nøye med tanke på sykdom eller skade. Sammenklemte finner, skader på finner og kropp og soppangrep er tegn på at fiskene ikke trives. Ofte hjelper det å bytte en del vann og sjekke om temperaturen er riktig.

Akvariefisk kan angripes av sykdommer og parasitter. Fiskene må i så fall behandles. Hvite prikker på en millimeters diameter, gjerne på halefinnen, men senere over hele fisken, kan være en parasitt som ofte rammer akvariefisk. Særlig nyinnkjøpte fisk er utsatt. Akvariebutikken kan hjelpe med råd og medisiner.

En alvorlig syk eller skadet fisk må avlives på en rask og smertefri måte, med et slag mot hodet fulgt av nakkeknekk. Avlivet fisk må ikke skylles ned i toalettet da dette gir fare for smittespredning, men skal graves ned eller kastes i avfallet.

Disse brosjyrene er et samarbeidsprosjekt mellom Mattilsynet og interesseorganisasjoner. Hensikten er å gi grunnleggende kunnskap og veiledning til deg som har eller tenker på å skaffe deg kjæle- eller hobbydyr. Brosjyrene kan også lastes ned i pdf-format på www.mattilsynet.no

